

FEHÉRMEGYEI NAPLO

Működési árak

Melyben:		Véletlen.	
1 óra	1 K.	1 óra	1:50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4:50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
12 óra	12 K.	12 óra	18 K.

Megjelen minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.

Telefon 300.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Saranyay Lajos.

Sorozzák

az orgonasípkat; egyelőre csak Németországban. Lehet, hogy mi is majd odaérünk, de hát ha a többi kibírjuk, ezt is majd csak elviseljük valahogy. Hát majd csak megszokjuk az orgonátlan templomot is, mint megszoktuk a haragtalan templomot, a husztalan napot, a szirtalan ételt, a szívtalan trafikot és a fénytelen világitást. S megszokjuk a pótsípkat, mint ahogy megszoktuk a többi pótlékokat.

A teapótlékról már elhisszük, hogy jobb a japán theánál, megesküszünk rá, hogy a baborta gesztenyetorta, a kávépótlékkal ugy vagyunk, hogy már pótolni sem érdemes, mert ime nélküle is meg tudunk élni, a nikkelpénzt vasal helyettesítjük, az ezüstöt papírral, a papírt adóssággal, az adósságot csendes elmulással.

Megszokunk mindent, bele-törődünk mindenbe; lábunkat vasséppel pótoljuk, félszemünket vítérségi éremmel, csizmatalpat csirizespapírral, emberbaráti tetteinket hazafias szónoklatokkal. Átalakult a gyomrunk, az érzékenységünk, a lépünk, a májünk, a gyomrunk, az érzékenységünk, a vesénk, a zsebünk, a morálunk és a hőmérsékletünk.

Berendezkedtünk a kisebb falatokra, nem sértődünk meg, ha a diplomáinkat szamaraknak nevezik: kezdjük a háborus riportokat novelláknak nevezni és a haditudósítók írását történelmi regényeknek. Pótolnak, pótolnak, mindent mindennel pótolnak, talán — ha már egyszer annyira tökéletesek leszünk a pótlás technikájában, hogy a lehetetlennel is pótolni tudjuk a lehetségesselel — akkorra talán a pótszakértők azt is kitalálják, vajjon a háborút hogy lehetne — a békével pótolni? Erre aztán rögtön örökös szabadalmat fogunk kérni.

Győzelmesen előre.

A béke sorsa.

Bármily kilátástalanok és szomorúak is ezek a mostani napok, a béke reménye még mindig aludt ki végleg. A központi hatalmak válaszlógi fognak arra a jegyzékre, amit az entente intézet Wilsonhoz és be fogják bizonyítani, hogy a történetekről való felelősség az ententét terheli. A diskusszió tehát nem marad abba, az eszmék a további tárgyalásokban tisztázódnak és talán mégis valamikor el fog érkezni az az időpont, amikor a kölcsönös közzeledés lehetővé teszi a béketárgyalások megkezdését. Igen valószínű, hogy Bethmann-Hollweg kancellár még e héten nyilatkozni fog. Ez az alkalom máris élénké teszi a német politikai életet, amely mostanában szokatlanul eleven. Egyes pártok a végsőig való harcot kívánják és ezek a politikai frakciók nem helyeslik mindenképpen a kancellár politikáját, sőt kedvükre volna, ha bizonyos ellentét alakulna ki Hindenburg és Bethmann között, hogy Bethmann távozásával egy harciasabb kancellár foglalja el az ő helyét.

Moldva végveszedelme.

Bukovina felszabadulása.

Moldva kiűritéséről beszélnek az entente lapok. Az orosz-román sereg tehát mégis a Pruth mögé fog visszavonulni. Moldva kiűritésével kapcsolatban szó van Bukovina kiűritéséről is, és arra az oroszok most készülődnek. A csernovitzi orosz katonai kormányzó állítólag fel-szólította a városban tartózkodó kereskedőket, hogy ügyeiket mihamarabb bonyolítsák le és távozzanak a városból, portékáikat pedig vigyék magukkal.

Svájc a világháboruban?

Svájc megerősíti az Olaszország felé néző déli határait. Lloyd George mostanában tanácskozott Nivelle francia és Haig angol főparancsnokkal és nem lehetetlen, hogy a franciák Elzász felé olyan offenzívára készülődnek, amely a svájci határt komolyan fenyegeti. Ez teszi érthetővé és indokoltá a svájci mozgósítást és határmegerősítést.

A magyar nyelvt.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Ebben a levelemben a szók viszonyításáról szeretnék egyet-mást megemlíteni. Résztint olyast, amiről már mások is régen beszélgetnek, részint olyast, amit csak most lehet szóvá tenni; mert egészen új valami.

A régen tisztázott kérdések közé tartozik pl. a hasonlító. De azért itt ott nagyon szokás -ra -re raggal viszonyítva. Pedig úgy rossz. Világos próbája a hasonlító. Ha ez vagy az hasonló valakihez, akkor az hasonló is ahhoz a valakihez. Hanem igen is valaki ráit valakire; pl. Ez a gyerek egészen ráitott az apjára; vagy: egészen az apjára ütött — egész apja — szakasztott apja.

Eppen úgy a -hoz raggal viszonyul a hozzálató ige is. Ennek ellenére az utóbbi időben a szemem elé került ilyenféle viszonyítás is: nekilátott a nyomozáshoz. Ez hiba. Először azért, mert hozzálatunk, nem pedig nekilátunk. Másodszor azért, mert, ha az igekötő raggól van, akkor, amely raggól az igekötő van, az a raggól az ige vonzatának a raggja is és fordítva. Tehát: hozzálatunk vmihez, nekilátunk vminek. Ezért rossz az efféle viszonyítás is: nekilát a bankosok kikenéséhez;

Helyesen: nekiáll a bankosok kikenéséhez; mint pl. zúg az éji bogár, neki megy a falnak, vagy: leheverek, rádúlok a subámta, ragondolok az én kedves bábmára.

Ez szinte szószaporításnak látszik; hiszen mindenki tudja. De a szemem elé került ám ez a szerkezet is: Elvárjuk, hogy buzgón nekilásson a gyűjtésnek. Ebben a példában az ige vonzatának a raggja az igekötőnek megfető; csak hogy a lát ige nem -nak -nek raggal viszonyul ám, hanem -hoz -hez-zel: hozzálatunk vmihez! A neki azoknak az ige-eknek lehet igekötője, amelyek valamely cselekvésbeli nekilendülést jelentenek: nekibuzdul, nekikeseredik, nekibőszül, nekikészül, neki gyárközik, nekiáll, nekilekszik, nekihal, nekilendül, nekilindul, nekiltart, nekivág, nekimegy, nekilődül, nekiszalad, nekifut, nekivág, nekifut, nekivág, nekimegy, nekilődül, nekiszalad, nekifut, nekivág.

Nagy kár, hogy sok tollforgatónk soha a szép romlatlan nyelvet, egészséges logikáját, szabatos kifejezőmódot nem hallja, így aztán nem is ismeri s meg sem sem kívánja. Ez helyett vakon utánoz, sokszor a magyarosság nagy kárára. Pedig de sok jót magába foglal az a magyarosság.

Tisztelője
a Napló egyik olvasója.

Levél a háborus teendőkről.

Szigmának második levelét kétszer is elolvastam, mert nagyon komoly és félelmesen igaz a tartalma; de ez is, mint az első levele Szigmának, csak addig gyakorol az olvasóra a „Tervszerű munka“ írójával ellenkező benyomást, a míg a helyzetet kizárólag Szigma látószögéből vizsgáljuk. Ha a dolgokat a „Tervszerű munka“ cikkezójének szempontjából nézzük, ismét csak odajutunk, hogy a két nézet között nincs is lényeges különbség. Mind a ketten vallják, hogy a jelenlegi helyzet nem tartható tovább, azért mind a ketten javítani akarják a helyzetet, mind a ketten érzik, hogy valamit tenni kellene, hogy nem jól van úgy, ahogyan van.

Csak hogy amíg Szigma folytonosan csak a külső formákhoz nem kötött egyéni bensőséges hitélet ébresztgetése által véli célját elérni s a szervezkedéstől, főleg pedig a központi vezetéstől (ő tudja miért) erősen idegenkedik, — addig a „Tervszerű munka“ cikkírója a belsőséges hitélet ápolásán kívül, — okulva a francia katolikusok sorsán, akik csak szintén belső hitélet ápolására törekedtek s a szervezkedés minden formáját perhorreskálták és épen emiatt a legszámolomra méltóbb nyomorúságba jutottak: azt sürgeti, hogy ismerjük föl a szervezkedés és főleg a központi vezetésben rejlő nagy erőt és készítsük el már most a háboru utáni tervszerű munkálkodásunk tervezetét.

Már most melyik véleményét fogadjuk el? Az így fölített kérdésre azt hiszem, mindenki a „Tervszerű munka“ cikkezójének álláspontját fogadja el, mert azt még Szigma is elismeri, hogy a szervezett erő, nagy erő, a szervezeten erő pedig gyengeség. Én értem s bizonyos fokig valóban Szigma aggódo lelkével, aki mikor a háboru utáni aktualissá váló munka szervezésére gondol s ugyanakkor a jelenlegi sivár helyzetre tekint, ha azt kérdezi a „Tervszerű munka“ cslüggedni sosem tudó cikkezójétől: „Ezeket akarja cikkírni a kath. szervezkedés munkájába befogni? t. i. ezeket a mai léha laikus híveket, akik a vallási és erkölcsi elveket a Pesti Hírlapból tanulják, akiknek koponyáikban a hitről, az egyházzól, az ember végcéljáról a tuvilágról olyan köd gomolyog, amelyhez képest az óskaoszt semmi sem? Hiszen ezeket előbb keresztányokká kell tenni.“

Egyes száma ára 4 fillér.

Ebben igaz van Szigmának, de mondja meg nekem, ki meri a mai laikus hívek koponyáiban gomolygódni a központi szervezeteiket okolni? Ellenkezőleg, ha ez a központi szervezet már régóta létezett volna, nem gondolja-e Szigma, hogy a belőle kiáradó sugarak ezt az átkos, gomolygó ködöt, már régen eloszlatták volna s ma már a hitélet téren is, világosabb gondolkodás s több értelem megnyilvánulását láthatnánk. Természetesen abba a központi szervezetbe nem a közből borult sivár alakokat akarjuk beszervezni, hanem a világosabb fejű s jobb aratartu embereket, akik ha nincsenek is nagyobb számban, de talán a szükséges számban mégis csak előkeríthetők volna. Tehát ne szűnjünk!

Aki célt akar érni, annak nem szabad halálosan elfáradni. En is azt mondom, amit Szigma is mond: „Fogjuk meg a dolgot becstelenséggel” de mégis azzal a különbséggel: hogy ne az egyik itt, a másik ott, a hogy Szigma mondja, ha nem mind egyik ott, ahol épen kell. Hogy pedig hol kell a dolgot megfogni, az a legbölcsebben mégis nem egyik vagy a másik közülünk, hanem az a bőséges tapasztalatokkal, erővel, munkakedvvel s kellő életbölcseiséggel rendelkező központi szervezet tudja majd megmondani.

Cs

— A „Szliv” újságot házhöz vivő asszony az árusítást abbahagyta. Az olvasók sziveskedjenek Rónai és Horváthné Kossuth utcai, vagy Deák József Budai-uti üzletében megvenni, míg új árusítóra lehet szert tenni.

Az én halottam

Al Ponte 1915. július.

Soha sem fogom elfelejteni! Nagyon robbant a gránát s már ott feküdt véresen összeroncsolva fedezékek előtt s még arra sem maradt ideje, hogy elbucsuzzék. Édes feleségem, kis fiam, hadnagy ur! Isten velök! Tóth VIII. meghalt a hazáért és soha sem fog többé felébredni, hiába is rázom fel: „Menjen kávéért!” Hasztalan kérem a hosszú véres éjszakákon: „Meséljen valamit!” Eredménytelenül parancsolom neki: „Vigyázzon magára, hiszen felesége van odahaza és kis fiacskája s mit fognak azok szólni, ha nem toppanunk be soha többé a csákerényi kis portára.” Erezte ő ezt.

Tegnap este elment a földiéhez, ki a negyedik szakaszban szolgált s megígérte azzal, hogy dolgozatát leveleit haza küldi, ha netán elesnék. Ma este már könyves szemmel válogatja az öreg Denke holmijait az enyémtől el, ő pedig csendesen alusza álmát a podgorai temetőben négy pajtá sával egyetemben a szomorú fűz lombja alatt, négy pajtásával egyetemben az Atesus grófok mellett.

Tudom odahaza a tiszteletes ur, ha majd betoppannak az öreg Tóthék síró szóval, nem hiszi első pillantásra el, mikor Zsófi lelkem felri:

„Meghalt a Józsi!”

Erzem, hogy nem talál vigasztaló szót a szegények számára. Hiszen alig két esztendője, hogy megeskette őket s nincs feléve sem, hogy a kis Józsi fiut megkereszele, aki ott szepreg anyja kebelén, mintha ő is érezné a nagy bánatot. Neki is szívéhez nőtt ez a Tóth VIII., amint nekem? Bizonyos! Hiszen még egy esztendője sincs, hogy ismerem,

novemberben jött hozzám tiszti szolgának a havas szerb hegyeken, ő pedig már pendeles gyerekkorától kezdve látta szemmel a nőt, mint azt az almafát, mely ott áll a kuria előtt maga öntözte és szedegette róla a fagyujajátokat s mint az Urnak jámbor szolgálja gyönyörködött benne, mikor látta a nőt szépséges fává, sudár jegyenévé. Konfirmáláskor legjobban felelt a kérdésekre s a templomban a mester ural versenyzett. Mikor ő neki eresztette hangját akkor remegtek a falak és az egész gyülekezet elhallgatott, hogy énekeiben gyönyörködjék. Mert hát szó, ami szó. Tóth VIII.-nak volt hangja.

Ott a Drina partján sokszor hallottam, amint lefekvés előtt elénekelt:

„Perelj uram perelőmmel
Harcolj én ellenségeimmel
Te páizsodat ragadd elő
S ellenségeimmel állj elő.

Utána pedig elővette az imakönyvet és imádkozott. Csak azután feküdt le. Hej! tudom, hogy a tiszteletes ur szeme is könnybe borult, ha ezeket úgy gondolja, amint én. Talán ez a legjobb vigasztalás is a földön. Lám a kapitány ur is könnybelábadt szemmel hallotta, mikor jelentettem neki, hogy Tóth VIII. ott fekszik a gesztenyefa alatt s vár a napzállatra, hogy utolsó utját megtegye — az egyszerű deszkakoporsóban baberkoszorúkkal rajta.

Megis érdemi Tóth VIII. ezt a kisértelet. Megérdemelt volna még többet is. Megérdemelte volna, hogy hazakerüljön kicsi fia és édes felesége mellé.

Ütközetben mindig ott volt mellettem, nem mint a többi tiszti szolga valahol hátul a segegyhely körül. Együtt ástuk a

fedezéket, együtt töltöttük meg szénával, hogy meg ne vegyen bennünket a jó lsten hidege. Fellátva voltunk fenn s ha kis kulipintyónkban égett a tűz, vigyáztunk, hogy ki ne aludjon s úgy vigyáztunk egymás alá, mintha édes testvérek lennénk. Ha neki volt buja, én vigasztaltam: ha látta, hogy nekem valami fáj, vagy valami vig nórára gyujtott, vagy pedig valami bohókas történetet mesélt el gyorsan, hogy kacagom kellett.

Egy hibája volt csak szegénynek: igen bátor volt, hogy ne mondjam merész. Sokszor környezte a halál, de ő csak kacagott rajta. Szerbiában Zapoljen egyszer át is lötték a vállát. Ő csak bekötözte s jó volt. Már másodnap tartott a harc, éjszaka leest a hó, csikorgó hideg volt, mikor megsebesült. Addig nem jöhetett fel a trén s így bizony éhes volt Tóth VIII. Legelső gondja volt hát, hogy valami enni valót szerezzen. Se szőlő, se beszélő, fogta a puskáját, s ment neki a völgynek, hol egy pár ház volt s egy pár kis malac futkározott. Egyet hamarosan lelőtt, nyársra huzta, megsütötte s aztán egyenesen kijött a rajvonalba szakszázához. Sötét éjszaka volt, megkereste a szakaszvezetőjét s jelentkezett nála:

„Szakaszvezető! urnak alásan jelentem, hoztam ennivalót!”

Persze, hogy volt öröm. A disznóból egy falat sem hiányzott. Tóth VIII.-ast nem vitte rá a lelkiismeret, hogy mikor bajtársai fenn kopálnak, ő jóllakjék. Csak annyit akart enni, amennyit a többi.

Ilyen volt Tóth VIII.

Nem csoda hát, ha olyan busongva mentek oda a többiek bucsuzni tőle és hogy egy szem sem maradt szárazon, mikor leeresztették a sirba . . .

TÁRCA.

Csata a kaszárnyában.

I.

Ha az égen a kaszás csillag összebeszél a kismédvével, hogy mindig együtt járnak, akkor se követhetik egymást hűbben, mint a hogy Herczeg Laci Szuhi Dénessel követte egymást. — A csillagok csak éjszakán idején járnak együtt, hanem ők ketten éjjel nappal válhatlan jó barátok voltak.

Katonáéknál barátokztak össze. Mikor berukkoltak, még vad idegenek voltak egymásra nézve; egyik se tudta, a másikat melyik falu szülte, hanem másnap már kiismerték, hogy ők ketten voltak egyenlőre: ők a zászlóalj legnagyobb gazemberei.

Attól fogva azután megszerették egymást. Együtt nevettek, együtt káromkodtak . . . majdnem, azt mondtam, hogy sirtak, mert ha mindenhez értettek, annyira hát

nem vitték, hogy sírni megtanultak volna.

Akire megharagudtak, azt vérig szekálták; a kaplár őrtit, ha neki hagytak békét, nemhogy ő veszekedett volna velük. A tiszték is iparkodtak velük jó lábón állni a kurta vasat csak hírből ismerték; pedig ha valaki, akkor ők tettek volna rá érdemet, hogy hetenkint kétszer-háromszor legalább köter be tegyék őket. Senki se tartotta tanácsosnak velük kikötöni: ők legfőkébb csak egymással veszekedhettek volna, nem más szegény emberfiát a marha erejükkel úgy megnyomorítják, hogy folt se válik belőle. . .

Hanem hát egymásba dehog veszték bele. Közös volt, — mint mondtam, — az örömrük, közös a bánatuk.

Ejjel sokat csavarogtak. — A kimenőt meg nem tagadták volna tőlük a világ minden kincséért. Mit csináltak, mit nem, sokszor egész éjszakákon keresztül, Isten annak a megmondhatója. A hol ők mulattak, abba a kocsmába más baka be nem tette volna a lábát. De minek is? Ugy is tudták, ha jó kedvük kerekedik, akkor a két

házsártos fickó nemcsak a civileket szórja ki, hanem a bakancsost sem kíméli.

Szénás szekérral is kitértek volna előlük.

És ez a két ember egyszer összeveszett egymással. Majdnem hibetelen, mégis úgy van.

A két testi-lelki jó barát, kik a világon mindenen meg tudtak osztokodni egymással, kik nyitott kártyával játszottak közös kirándulásaik alkalmával, kik mindig összefogtak, ha valaki egyiket, vagy a másikat közülük bántani merte, azok egyszer összeveszték.

Ugy történt, hogy Herczeg Laci egyszer épen őrt állott pangató puskával a hátán a kaszárnya kapujában. Ez az egyszer, délután volt, egy napsugaras őszi délután.

A város akárcsak kihalt volna: az utcák tátongtak az ürességtől; egy suszterinas sem öltötte rá a nyelvet, egy pesztonkának se volt a barta utja, hogy amolyan résztvevő, biztató pillantással fűszerezze a szegény silyak unalmát. És Laci tényleg unatkozott.

Szerencsére akkor állt meg egy szekér a kaszárnya előtt. Öreg ember tartja a gyeplőt, gondörhaju

szőke leány guggol a kocskasban. Hogy megállt, az öreg visszaszól:

— Eredj Etel, kérdezd meg, itthon van-e?

A leány nem mondaffá magának kétszer, fölkapaszkodott a kocskas oldalára. A silyak önkéntelenül haptakot állott s nézte, mi leszen annak a vége.

Az lett, hogy a leány ügyes volt, mint valami mokus. Nem telt bele fél perc s leugrott a szekérről, mint a parancsolat.

Egyenest Lacinak tártott.

— Jónapot, katona bácsi, köszöntötte illendően.

— Neked is adja ides hugám felett a gyerek rá jó szívervel.

Herczeg Laci annyira elmerült a szép gyerek nézésébe, hogy szokása ellenére egészen megfledkezett a beszédéről. — A leány tisztára meglepődte.

— Itt van Szuhi Dénes ebben a kaszárnyában?

Az ő barátját kérdi, Szuhi Dénes! Azt a gyereket esztendő óta nem kereste senki . . . és most tessék! Hanem sietnie felelni:

— Persze hogy itt van, lelkem s hozzá meg ki se rukkolt: most

S Ö V E G J Á R T Ó vászonáruháza, Barátok épülete.

Olcsó szabott árak.

Nagy választék

fehér és szines barchetok, karton, schiffon és damastból. Különböző vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendőkből, ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

Tegnap még kűnn volt velem fél éjszaka az állásunkban. Mellem felkűdűt s közösen néztűk a csillagos eget. Mesélt a kis falujáról, földjeiről. Mondta, hogy most aratnak odahaza.

„Csak még egyszer hazajuthatnék — hogy őt is lássam . . .
„No majd cséplésre hazamegyünk“ válaszoltam . . .

Neki már nem kell vágyakozni. Ő már hazajutott . . . Mikor lesz rajtam a sor?

A fekete cipusok az Aterus grófok sírja mellett reá is vetik árnyékukat. Sok cim, sok rend van oda véve fejfájokra, de egyik sem szebb mint Tóthé, pedig ő csak egyszerű tisztiszoiga volt, nem olyan hatalmas ur, mint azok, s nem hozott mást magával a háboruba csak egy szívet s azt is a hazának adta. Ezt égették fehér fenyőbe a bajtársak:

„Meghalt a hazáért, mert nagyon szerette.“

Horváth-Kázmér.

Honvédeink hadifénykép kiállítására.

Lázás szorgalommal folynak az előkészületek a 17. honvédegyalozred hadifénykép kiállítására. A szép kiállítás a vármegyeház nagytermében lesz s vasárnap nyitják meg innépélyesen dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök és gróf Széchenyi Viktor főispán jelenlétében. A hadifényképkiállításra vonatkozólag a polgármester a következő felhívást teszi közzé:

Székesfehérvár szab. kir. város polgármestertől,
760 1917. szám.

Felhívás a város közönséghez.

Folyó évi január 21-én hadimelek kiállítás nyílik mag a vármegyeház nagytermében, melyet a

varrják a bakancsot odafönn. Aztán minek kell?

— Meg akarom mondani neki, hogy itt vagyunk, volt a kedves feleség.

Herceg Laci udvarias akart lenni. — Megmondotta a leánynak, hogy ő maga menne utánna, maga hívna, de ő most silbak s a silbaknak csak nyolcat szabad lépnie. ha még egy lépést, tesszem, hegybe ad, akkor áristomba veszik s úgy vasra verik, hogy csak a keze feje látszik ki belőle.

— Oh! sajnálkozott fölötte a leány jó szívvél.

— A bizony, hűgám, erősítette Laci, mert elhűd. kutya dolog ám a császár kenyerén három eszendeig rágódni.

— Szegény Dénes! sópáncodott a leány, tudom, sok könnyűt hullatott.

— No nem egészen. Annak a huncutnak meg használ minden koszt. Különbön gyözödjél meg magad róla, mindjárt felhívom.

— Jaj, az Istenért! kiállott, föl ijedten a leány, én nem akarom, hogy miattam dűtyiba kerüljön.

— Érettet szivesen vasraveretném magamant, mondta gavalléros tempóval Laci, hanem hát a lehívásnak van még egy különös más módja is. Fogd csak be a füledet, szívem.

— Dénes! ordította el magát utána nyomban Herceg Laci.

székesfehérvári m. kir. 17-ik honvédegyalozred és itthonlevő pontászojaitja az ezred özevegy és árva-alapja javára rendez.

Amidőn az érdemes kiállítás a város közönségének figyelmébe, szeretetébe ajánlom, tesszem ezt annál inkább, mert a kiállítás anyaga a harcra küzdő, hőshonvédeink életéből, szenvedéséből, haláltmegvető küzdelmeiből van ügyes kézzel összeszedve, másrészt pedig a befolyó egész jövedelem az ezred hősi halált halt honvédeink árvánmaradt családjaik fog segíteni.

Városom közönsége bizonyára tömegesen fogja felkeresni a kiállítást, ahol sok-sok harctéren levő ismerősét láthatja viszont a fényképkelében s ezáltal hozzá fog járulni ama összeg gyarapításához, amelyből a Doberdó szikláin elverszett 17 es székesfehérvári honvédek nyomorgó családjaik könyeit kell letérölni.

Székesfehérvárt, 1917. évi január hó 18. án.

Dr. Saára Gyula.
polgármester.

HIREK.

— Signum Laudis. A király megparancsolta, hogy az ellen sèggel szemben tanusított vitéz magatartásúkat a lezfélső díccsérő elismerés újlag tudtul adassék Kozarev Jazab 69. gyalogezredbeli századosnak Tass András 69. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyának és az ellenséggel szemben tanusított kitűnő szolgálataért Vincze Oszkár dr. 69. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagynak.

— Eljegyzés. Felfarek József erdőmérnök, császári és királyi 69. gyalogezredbeli tartalékos hadnagy eljegyezte Burgies Bözsikét Pécsről.

— A vértés vitéz szoborbi-zottsága pénteken i. hó 19-én délután 3 órakor, a belv. elemi leányiskolában osztja ki a hadba-vonultak, elesettek és rokkantak gyermekeinek szánt cipőket. Erre az alkalomra a bizottság tagjait ezen az uton hívja meg az elnököség.

— A lisztcedulás lisztutaladnos. A rekvirálás alkalmából sok csalafintásra jöttek rá. Nem egy helyen találtak lisztet, de emellett a városi lisztjegyeket is igénybevetették. Ezek közé tartozott Zantó Sándor Csapó-utcai lakos is. A rendőrség 300 korona pénzbüntetésre, vagy 15 napi elzárásra ítélte. — Lizi Ferencnek más természetű dolog miatt gyűlt meg a baja a rendőrséggel. Elhaznáta a lefoglalt tengent. 100 korona pénzbüntetés, vagy 5 napi elzárást kapott.

— Lopják a talpbőrt. Kovács Ferenc bűrgyáros jelentette a rendőrségen, hogy gyarából már hosszabb idő óta lopják a talpbőrt. Simon Sándor büntűgyőtb. főkapitány rövid idő alatt kinyomoztatta a talpbőrvajzt Penz János Salétrom-utcai lakos személyében. Penz a gyár alkalmazottja volt. Rovott multu ember, több lópás büne terhelte lelkét. Így Neményi Lajos baraktábori technikustól 400 koronát sikkasztott el. Molnár Gyula városi cső-mestertől pedig 23 koronát. Penz ellen a rendőrség megindította az eljárást.

— Gyászhir. Perczel Imre ny. iszkaszentgyörgykántortantó folyó hó 16-án 75 éves korában elhunyt. Temetése i. hó 18-án volt Iszkaszentgyörgyön.

— Nyári munkadíjak a vármegyében lengyel munkások részére. Szűcs Jenő alispán hivatalos rendeletben közli a vármegyével azokat a feltételeket, amelyekkel a gazdák a nyári munkákra lengyel munkásokat kaphatnak. A feltételeket részletesen lapunk holnapi számában közölni fogjuk a vármegye gazdaközönsége részére.

— Betörés az Árpád fürdőbe. Szerdán éjjel betörők jártak az Árpád fürdőben s a pénztárból 100 koronát loptak el. Az ellopott pénz egyharmadrésze a pénztárosnő tulajdona volt. A rendőrség keresi a betörőt.

— Gyáva. Tóth Károly 69. gyalogezredbeli katona megszőköt a harctérről. Tóth 1889. évben Gyurón született, rk. nőtlen földműves. baja fekete, szemebarna, szemöldöke fekete, arca hosszukás nagy, szája nagy, álla hosszukás hegyes, arca hosszukás, beszél magyarul, testmagassága 168 cméter. Körözését elrendelték.

— Nyugdíjazott tanítók és tanítóözvegyek háborus segélye.

A vallás és közokt. miniszter a nyugdíjas tanítóknak (övöknek) és tanító özvegyeknek a támogatásra leginkább ráutalt egyrészt 100 és 80 koronás egyszersmindenkori segélyben részesíti. Ezért a segélyért hatósági bizonyítvánnyal igazolt teljes szegénység esetén belyegmentes kervényben a következő egyének pályázhatnak: 1) Azok a tanító özvegyek és 16-ik életévüket még be nem töltött, teljesen szűlötlen tanító árvaik, akik valamely kellék hiánya miatt önhibájukon hívül ez idő szerint özvegyi nyugdíjat, illetőleg árvaigazpénzt nem kapnak, 2) azok a nyugdíjas tanítók és tanító özvegyek, akik a) ellenséges betörés elől az 1616. év folyamán lakóhelyükről menekülni voltak kénytelenek és ezt hatósági bizonyítvánnyal igazolják, b) az 1915. vagy 1916. év folyamán költséges gyógykezelést igénylő betegségben szenvedtek és akik ezt hiteles orvosi vagy gyógyszerári számlákkal igazolják, c) akik a háboru vagy más elemi csapás folytán, ingóságaikban érzékeny károsodást szenvedtek és ezt hatósági bizonyítvánnyal igazolják, d) akik saját magukon kívül legalább még két keresetképtelen, vagy önálló keresettel vagy jövedelemmel nem bíró és ellátásban nem részesülő családtagot tartanak el. Az alapul megkívánt hatósági szegénységi bizonyítványban a folyamadó családi állapota és keresetképtelen, vagy önálló keresettel, vagy jövedelemmel nem bíró és ellátásban nem részesülő családtagok száma mindenkor feltűntetendő. Az 1. pontban említett tanítóözvegyeknek és árvaiknak a néhai férj halotti bizonyítványát, képesítő oklevelet a legutolsó szolgálati bizonyítvánnyal is csatolni kell. A kervényt az állandó lakóhely szerint illetékes kir. tanfelügyelőséghez 1917. évi február hó 15 ig kell benyújtani.

— Jóravaló rokkant katonát keresünk, lehetőleg családosat, s annak jó állást szerűnk nyugdíjosultsággal.

— A szacharin tilalom enyhítése. Debrecen város törvényhatósága átirattal fordult az öszkes magyarországi törvényhatóságokhoz, hogy irjanak fel a kormányhoz a szacharin forgalomba hozatalát tiltó rendelkezések felülgesztése tárgyában. A megkeresést mi is pártoló felrattal támogatjuk és hívatozkunk a szacharinnak a jelenlegi cukorhiány közepette mutatózó fontos tulajdonságaira. A cukornak ugyanis meglehetősen nagy tápértéke van, de ezenkívül az ételek elkészítésénél mint izletesítő szer is nagy szerepet játszik. Ezért a cukor az élelmiszerek között nemcsak mennyisége, miatt szorult pótlásra, hanem hiánya a többi élelmicikk kihasználásánál is napról napra érezhetőbb. Ha a cukrot szacharinnal lehet pótolni, ez által az ételek izletességükben, vagy összetételükben nem szenvednek kárt. Fokozza egyuttal az ételek eltartatóságát, a szervezetet pedig az orvosok véleménye szerint nem ártalmas. Mintfogó ötszázszor édesebb a cukornál, használata olcsóbb is. Ezért pártoljuk is az átiratot, amelyben a szacharin behozatalát és belföldi forgalmát korlátozó rendelkezéseknek legalább a háboru idejére való felülgesztését kérjük.

— A Duna apadása. A Duna állandóan apad. A földmívelésügyi miniszterium vízrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna egész Mohácsig apadt, ahol 599 centiméter magasságban most érte el a legnagyobb vizállást.

— Lehet levelezni az idegen világrészekkel. Amióta a világ-háboru tart, az idegen világrészekkel ügyszólván minden levelezés megszokadt. A hivatalos lap tegnapi száma most azzal a szenzációs hírrel szolgál, hogy bármely tengerentuli világrészbe lehet német tengetaljárókkal levelet küldeni.

— Élelmezési decentralizáció. A munkaadó és munkások megbízottai tanácskozást tartottak a Közélelmezési Hivatal kezdeményezésére s abban a munkások élelmezésének kérdését vették tárgyalás alá. Decentralizációt kívánnak, a módozatokban nem tudtak megegyezni, mert azt a tervet, hogy a gyárak élelmezék a munkásokat, hatalmi kérdésnek nézték. Egyben azonban egyetértettek, hogy decentralizálni kell a közlelmezést. Ugyanez a szellem nyilatkozik meg a német élelmezési diktátor nyilatkozatából, aki az ármaximális csődjét jelentette be a német közveleménynek s a szabad kereskedelem jogai mellett foglalt állást.

— Ismeretlen halott. Vértessboglár községben, az uradalmi majorban egy vándor utas kért és kapott a löstállóban szállást. Nagymértékben köhögött és betegnek látszott. Kérte, hogy tűrjék őt meg, mert tovább menni nem képes és ott i. hó 2-án meghalt. Neve, foglalkozása, vallása, családi állapota, születési, tartózkodási és illetőségi helye teljesen ismeretlen. Írásai, vagy batyuja nem voltak, 21 K 62 fillér készpénz volt nála, mely összeg temetés költségeire fordított. A kocsisoknak azt mondotta, hogy 70 éves és Bala-tombogláron fiának szép háza van s fia a harctéren küzd. Személyazonosságának megállapítására nyomozást indítottak.

— **Harisnyák papirosból.** Már a háboru kitörése előtt megpróbáltok azzal, hogy a papirosát a textilszakmában nyersanyag gyáránt felhasználják. Így születtek meg az úgynevezett textilózsákok, melyekről, míg bőven volt Európába juta, senki sem akart hallani, éppen úgy mint a papirosból szőtt szőnyegekről, mert sem elég szépek, sem elég tartósak nem voltak. Azóta megismerkedtünk a pepiroszpárgáival, legújabbban pedig azzal kísérleteznek, hogy papirosfonalakból harisnyákat köszenek és szőjenek. Több német és egy két monarchiabeli gyárban is folynak ezekkel a kísérletek, s azokról szakkörökben az a hír, hogy kitünően sikerültek. Egyelőre csak silányabb minőségű, olcsóbb harisnyákat csinálnak papirosból, de ha sikerül egészen vékony papirosfonalat is elég erős minőségben előállítani, hogy legalább a lábfejeket és sarkokat duplán lehessen kötni, mint a florselymet vagy gyapjufonalat, a leginomabb harisnyák is foghatnak papirosból készülni.

— **Köszönet a részvételért.** Mindazonk, kik öv: Zeller Györgyné temetésén résztvettek, ravatalára koszorút helyeztek vagy bármilyen módon részvételük kifejezést adtak, ezuton mondunk hálás köszönetet. Gibba József és családja.

— **Olvasóinknak.** Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetést megújítani sziveskedjenek, a múlt évi hátralékot pedig minél előbb egyenlítsék ki, mert a lap pontos küldését csak is úgy tudjuk biztosítani. A mostani súlyos anyagi viszonyok közötti kényszerűvé vagyunk, hogy a pontos előfizetést szorgalmazzuk. Tekintetbe véve azt az óriási áremelkedéseket, amelyek a rettenetes papírárak miatt a nyomda-iparban vannak, lapunk négyfilléres ára szinte nevetségesen olcsó. Az ország csaknem összes újságvállalatai az újévre újból felemelték a lapok árát, mert tényleg lehetetlenség másként az üzleti számítását megtalálni. Mi — előre megnyugtató közönségünket — egyelőre nem is gondolunk a lap árának fel emelésére. Maradunk a régi előfizetési áránál, ennek pontos megküldését azonban kérjük. Valamint azt is, hogy lapunkat minél szélesebb rétegekben terjeszteni sziveskedjenek. Ezt már azért is megérdemeltük, mert a háboru szüls kötelességek, nevezetesen hadijótékony-ságok teljesítését önzelen, nagy és sok munkával, sok anyagi áldozat hozattal meg tettük. A jótékonykodási akciókban, a háborus haza oltására egybehozott áldozatokban a magyar sajtóban első helyen állunk és az egyetlen „Az Est”-et kivéve, minden más újságot nagyon messze tulszárnyaltunk. Nem hiúságból, vagy más mellékcéllokból emlíjtük fel ezt, csupán annak igazolására, hogy vajjon van-e jogcímünk arra, hogy olvasó közönségünket fokozottabban támogatásra kérjük fel. A hősiesszen küzdő katonatestvérünk vitéségi érdemét kap a fronton, az érem után néhány korona haszon is kopogtat havonkint. A mi vitéségi érdemünk lapunknak szinte páratlanul álló áldozatos olvasóközönsége, no meg

nyugodt lelkiismeretünk, hogy megtettük kötelességünket a megpróbáltatás súlyos napjaiban. A vitéségi érem után járó tiszteletdíj pedig az öntudatos lap-pártolás és terjesztés legyen. Ezt kerjtük mi ísztelettel. Semmi másat.

SZINHÁZ.

Három a kisleány. A városi színházban csütörtökön délelben volt a „Három a kisleány” jelmez-es főpróbája nagyobb számú meghívott közönség jelenlétében. Már maga a főpróba a legelvezetesebb előadás közé tartozott, alig akad néhány jelenés, ami simitásra szorult. A gyönyörű operettben az egész operettzsemeleyzet részvessz, s mindegyik a legsikerültebb alakítás nyújtja. Koronkay Rózsának ez a darab lesz a rekord szereplése. Gyönyörűen énekel, finom művészettel játszik. Falussy Panna a nagy szerepében. Ének technikájával vilárosszapsokat fog aratni. Nagy szerephez jut Pestis és Majthényi, s ők is nagy igyekezettel dolgoznak a teljes sikerért. Filó Ida játéka szintén elsőrendűen figyelemreméltó. A másik két kisleányt Csapkés Valy és Komáromy játszik. A többi szereplők is sikerrel jelennek meg a szinpadon. A szinpad rendezése szép, sok új díszletet látunk rajta, nemkülönben a jelmezek is mind újak. A kivilágítás elsőrendű. Ezt a jelzöt különben az egész rendezésről mondanunk és ezért az érdem Fodor igazgatót és Gulyást illeti. Utoljára emlíjtük meg a darab igazai értékét, a csodásan szép muzsikát. Megerőltetett visszaemlékezéssel sem tudnánk hamarjában hozzá hasonlót mondani az operettvilág muzsikájából. Hogy a 35. gyalogezred zenekara Andor Zsigmond karnagy vezetésével ezt a muzsikát művészettel, a legnagyobb elismerésre méltóan interpretálja, azt mondani sem kell. Már a főpróbán tapsokat kaptak érte. Az egyes felvonások végén a jelmezekről sikerült fényképfelvételek voltak.

Színházi hír. Koronkay Rózsa, a városi színház egyik a legtehetségesebb tagja, és aki rövid idő alatt a közönség legkedveltebb művésznője lett, a következő évadra a miskolci színházhoz szerződött el. Az ünnepeit művésznőnek nemrég volt az eljegyzése. Völegénye egy mérnökhadnagy, jelenleg a harctéren teljesít szolgálatot.

Heti műsor:

Péntek: Három a kisleány.
Szombat: Három a kisleány.
Vasárnap: d. u. Ó vagy Senki.
este: Három a kisleány.

Az Apolló mozgószínház hírei.

Trilby. A párisi művész negyed bájos, körülrajongott, törekény lelkületű kis modelljének, Trilbynek megható tragédiáját ugyszólván mindenki ismeri már a szinpadról. Láttuk hogyan ejti hatalmába, hogyan hozza delejes álomba Svengali, a gyilkos tekintetű kalandormuzsikós Trilbyt és mint használja fel a gyenge idegzetű növel szemben hypnotikus hatalmát a saját önző anyagi céljaira. A megható drámai történetet Amerika legnagyobb filmvállalata filmre alkalmazta és az amerikai AranySOROZAT egyik legszébb, legértékesebb alkotása lett

„Trilby”, és azt pénteken és szombaton mutat be az Apolló színház. A címszerepet Clara Kimball Young, Svengali szerepét R. Warwick, Amerika legkiválóbb színművészei játszik. A műsor keretében a koronázási ünnepség II-ik része is látható. Előadások 6 és fél 9 óraker.

Az Uránia mozgószínház hírei.

Az Uránia népszínház pénteken és szombaton „Néro császár” vagy „Örült a trónon” című 8 felvonásos történelmi kép kerül. Néro császár kora Rómának, az örök városnak legromlottabb korszaka. A külső pompa és fény, a gazdagság, az orgiák mögött már a régi Róma erkölcsi régen romlásba hanyatlottak. Néro császár korában már vége volt a római edzettségnek, erőnek, csak a léha mulatozás, szórakoznivagyás és a kereszténység minden eszközzel való kiirtása maradt meg, és az végül is lángborította Rómát. Ez a hatalmas történelmi tragédia ezt a port fest le előttünk élethű képekben és gazdag pompával. Tekintettel a műsor nagy voltára, az előadások pont 6 és fél 9 óraker kezdődik. A koronázás folytatása szintén műsoron van.

Köhögés ellen kitünően bevált háziszser dr. Störk-pasztila. Egy doboz ára 60 fillér. Kapható Szűts Róbert város háztéri Magyar Korona gyógyszerüzében.

APRÓHIRDETÉSEK.

Egy 6 és fél éves hibátlan kanca paripa, amely koccsiban is megy, eladó. Budai ut 23.

Négy középiskolát végzett fiatal ember irodai állást keres. Cim a kiadóhivatalban.

Csinosan burtozott szobát konyhával keresek február 1-re.

Eladó egy 3 éves oldenburgi származású színkele méh, 181 cm. magas, 5500 koronáért Keller Jánosnál, Fejérmegye, Bicskén, ház szám 310.

Egy szobát konyhával és mellék helyiségekkel keresek február 1-re. Cim a kiadóban.

Borbélysegéd belépésre kerestetik Gaál István fodrásznál, Nádor-utca Karl ház.

Egy bőtejű borjas tehén eladó, Széchenyi utca 64. sz. alatt.

Jó munkás kovács segéd munkát kap Gervein Miklós kovácsmester, néi, Vörösmarty-tér 1. szám alatt.

Uránia mozgófényképszínház.

PÉNTEKEN, január 19 és 20-án: SZOMBATON:

A FILMTECHNIKA LEGÚJABB CSODÁJA

Nero császár.

(ÖRÜLT A TRÓNON.) Történelmi kép 8 felvonásban és

A KORONÁZÁS folytatása
is műsoron van.

Előadások 6 és fél 9 óraker kezdődnek.

Apolló mozgófényképszínház.

PÉNTEKEN, január 19 és 20-án: SZOMBATON:

Az amerikai „ARANYSOROZAT”
leggrandiózusabb filmalkotása!

TRILBY

Georges du Maurier híres regénye nyomán 5 felv.

A címszerepben: CLARA KIMBALL YOUNG.
SVENGALI szerepben: R. WARWICK.

„A koronázási ünnepségek” II. része.
Öfelsége négy kardvágása a koronázási dombon.

Előadások 6 és fél 9 óraker. Reudes helyárak.